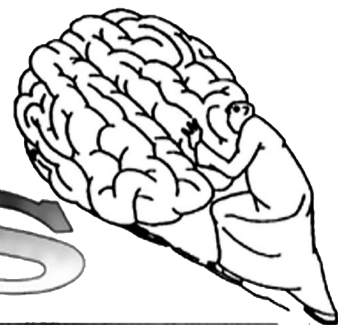

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkreslených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

ČESKÝ KLUB SKEPTIKŮ SISYFOS PŘIJÍMÁ ZÁJEMCE O MILIONOVOU CENU

Jeden milion euro. Taková je výše odměny, kterou 1. října 2012 vyhlásili belgičtí skeptici ve spolupráci s evropskou skeptickou společností ECSO pro toho, kdo prokáže za kontrolovatelných podmínek paranormální schopnosti, resp. takové, které jsou podle současných vědeckých poznatků nemožné. Od 1. ledna do 30. června se mohou do soutěže o tuto cenu přihlásit i zájemci z České republiky. Český klub skeptiků Sisyfos se totiž stal partnerem soutěže s názvem "The Sisyphus Prize". Podmínkou ale je, aby žadatel nejprve úspěšně absolvoval předběžný test v ČR (tzv. pretest).

O odměnu se může přihlásit každý občan České republiky, který se domnívá, že má schopnosti označované jako paranormální, tedy je schopen například jasnovidnosti, věštění, telepatie, telekineze, proutkařství, levitace a jiných „psychických“ či mimosmyslových schopností.

Jak se přihlásit? Stačí napsat email na adresu milionovacena@sisyfos.cz a udat jakou schopnost, která je podle současných vědeckých poznatků nemožná, chce uchazeč o cenu prokázat a zároveň navrhnout realizovatelný a ověřitelný experiment. S přihlášeným se spojí koordinátor z Českého klubu skeptiků Sisyfos a nejlépe při na osobním setkání získá co nejvíce informací o návrhu experimentu. Současně žadatele informuje detailně o podmínkách soutěže a dohodne se s ním o přesné podobě experimentu tak, aby byl průkazný. Jeho

Z OBSAHU

Český klub skeptiků Sisyfos přijímá zájemce o milionovou cenu	... 1
Šaman se netrefil, Zeman se stal prezidentem (L. Hamplová)	... 2
Autismus a prof. Strunecká (J. Heřt)	... 4
Autismus a prof. Strunecká 2 (H. Tesařová)	... 6
Zapper - frekvenční, plasmová terapie (J. Heřt)	... 7
Paramedicina na postupu	... 10
Vzpomínáme na Paula Kurtze (A. Sarma, J. Heřt)	... 14

přijetí schvaluje určená komise Českého klubu skeptiků Sisyfos. Pokud uchazeč s konečnou podobou experimentu nesouhlasí, je vyřazen. Zároveň si Český klub skeptiků Sisyfos vyhrazuje právo odmítnout takového uchazeče, jehož „paranormální schopnost“ nemůže být dostatečně průkazně ověřena či vyvrácena experimentem. Mezi takové návrhy patří například:

Průkaz existence bohů, d'áblů, andělů
Ovlivňování pohybů slunce, měsíce nebo jiných kosmických těles
Ovlivňování počasí nebo klimatu
Experimenty, které mohou být nebezpečné pro člověka nebo zvíře
Návrhy, v nichž by došlo k porušení státních zákonů

Experiment musí být navržen do šedesáti dnů od doručení žádosti uchazeče, případně musí být do této lhůty žádost uchazeče zamítnuta.

Po schválení testu bude s uchazečem sepsána smlouva a uchazeč musí zaplatit poplatek na náklady testu ve výši maximálně 1000 Kč. Pokud náklady na test budou nulové, může Český klub skeptiků poplatek zrušit. Pokud budou reálné náklady na provedení testu vyšší, bude konečná výše poplatku stanovena dohodou mezi uchazečem a koordinátorem Českého klubu skeptiků.

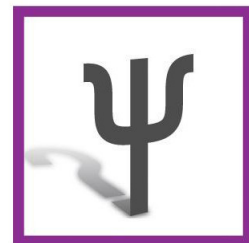
V případě úspěchu testu, získá uchazeč odměnu ve výši 10 000,-- Kč a bude přihlášen k finálnímu testu v Belgii, který bude obtížnější a v němž může získat odměnu ve výši 1 000 000 euro. Postoupení k belgickým skeptikům tak neznámá, že uchazeč prokázal existenci nějakého paranormálního jevu, ale že jeho výsledky jsou natolik zajímavé, že je možné je prověřit, pokud žadatel o to požádá, v Belgii.

Český klub skeptiků si v souladu s pravidly belgických vyhlášovateli z organizace SKEPP vyhrazuje právo z testů vyřadit všechny profesionál-

ní kouzelníky a iluzionisty. Jakékoliv použití kouzelnických triků, přístrojů nebo metod bude také považováno za podvod a porušení smlouvy a zkouška bude okamžitě zastavena a zrušena a to nejen, když bude podvod zjištěn během testu, ale následně i z videozáznamu, který bude použit jako důkaz při každém testu. Zároveň bude u většiny testů asistovat profesionální kouzelník, který bude schopný tyto triky odhalit.

Každý uchazeč je povinen také prokázat svou identitu. Ve smlouvě bude také uvedeno, že žadatel souhlasí s tím, že bude při testu natáčen a že výsledný materiál může být použit ke studijním i mediálním výstupům dle uvážení Českého klubu skeptiků Sisyfos, ovšem tak, aby byla zachována důstojnost uchazeče.

Český klub skeptiků si zároveň vyhrazuje v případě nejednoznačného výsledku test opakovat.

skepp

ŠAMAN SE NETREFIL, ZEMAN SE STAL PREZIDENTEM LUDMILA HAMPLOVÁ

Jako každá velká politická událost, i prezidentské volby přitáhly velkou řadu astrologů, esoteriků a také konspiračních teoretiků, kteří přišli se svými vlastními předpověďmi toho, kdo usedne na český prezidentský stolec.

Už druhého září loňského roku nás zpravodajský server IDNES.cz, patřící deníku Mladá fronta DNES, ujistil, že: „Zeman se na Hrad nedostane, předpověděl šaman z mongolské stepi“. Článek vyprávěl o Chajrašovi Mongolchanovi, známém šamanovi a léčiteli, za kterým prý jezdí lidé z celého Mongolska i zahraničí. Mongolský šaman má už s českou politikou velké zkušenosti. Před rokem kupříkladu na žádost několika Čechů žijících v Mongolsku seslal kletbu na Miroslava Kalouska, aby překazil obří ekotendr, který ministr financí prosazoval. „Tento muž to bude mít velmi

těžké, protože se kolem něj pohybuje mnoho špatných lidí. Cesta je pro něj uzavřená,“ prohlásil šaman na adresu Miloše Zemana. Naproti tomu šance Jana Fischera měla být veliká...

Známy astrolog a taktéž nositel bronzového Bludného balvanu za rok 2007 zase předpokládal, že prezidentem se stane Karel Schwarzenberg. „Ač dával jsem hlas svůj Táni neb mému srdci jako kandidát byla nejbližší, nezbývá než konstatovat, že hvězdy opět nelhaly. Jak už jsem napsal v minulých příspěvcích hvězdy nadmíru přejí Karlovi Schwarzenbergovi a to i v kole druhém,“ sdělil astrolog, jehož text vyšel nejen na jeho webu, ale převzal jej i Osud.cz.

Nový prezident nenechal spát ani konspirační teoretiky. Například Petra Bostlová, předpokládala, že jím bude Karel Schwarzenberg. Zařadit to měli spiklenci ze skupiny Bilderberg, s nimiž je sou-

časný ministr zahraničí, jak věří každý konspirační teoretik u nás, propojen.

Do věštění toho, kdo bude český prezident, se pustili i astrologové, kteří diskutují na webových stránkách Antonína Baudyše Astrolab.cz. „Fischerovi půjde Pluto přes Slunce a tak významnou změnu málokdo přebije,“ napsala astroložka Ale-na, která předpokládala, že dle jejích výpočtů se Zeman prezidentem nestane.

Astroložka Eva zase napsala: „Zeman se v roce 2012 probudil k politické aktivitě a je to fajn (Neptun trigon Venuše, vládce Ascendentu a Slunce). Ten ovšem dobíhá v prosinci 2012. Následuje prohra, chytne Černého Petra a bude druhý ve volbě, kdy vyhrává jen jeden. V lednu 2013 mu jde Pluto opozicí na Saturna, vládce MC, Uran opozicí na Slunce a od dubna se přidává ještě tranzitní Uran disharmonicky na vládce MC Saturna. Vývoj tranzitů v lednu ukazuje na to, že uspěje v prvním kole, ale v druhém neprojde (10/1 Saturn trigon Saturn, 27 - 28/1 Pluto opozice Saturn, Uran opozice Slunce)“.

K ostatním kandidátům také tato astroložka dodala: „Jan Fischer - bude podle očekávání prezidentem. Svého prezidentství se chopí s velkou vervou, která mu pár let vydrží. Vedle toho přijdou již

od poloviny roku pocity nepatřičnosti, odlišnosti. Možná si bude po počáteční euforii klást otázku, zda udělal dobře. Zpočátku se bude orientovat na zahraničí, cesty a otázky spravedlnosti. Bude se snažit odlišit od svého předchůdce. Po zaběhnutí do určitého stereotypu přijdou v roce 2015 další příležitosti, kdy se dostane do silné pozice, než ji přehluší zklamání a pocit svázanosti.

Miloš Zeman - v roce 2012 zažívá velikou šanci a naději. Nicméně leden 2013 přinese obrovské zklamání, však na to dosavadní průzkumy ukazují. Počítám, že právě on dostane Černého Petra – bude druhý v boji, kde vyhrává jen jeden. Časem, až se z prohry vzpamatuje, mohl by opustit ústraní na Vysočině a začít nějakým způsobem hájit spravedlnost nebo předávat své poznatky dalším generacím.

Karel Schwarzenberg - prezidentem nebude, naděje se rozpustí s koncem roku 2012. Nicméně ho čeká velice dobrý rok 2013. Nevím, co na politické scéně, spíš to proběhne na osobní, majetkové rovině. Pokud bude řešit cokoli kolem nemovitostí, bude mu přáno, a to velice.“

Další astroložka Sára také sázela na Jana Fischera. „Dle souřadnic Fischera je dostatečně jasné, že Fischer s konjunkcí Plutona na své Slunce má u tohoto Kozorožního Novu při startu voleb - šance přímo hvězdné. Dle zveřejněných informací je Fischer Žid. A Židům - dle přiřazení z Kabbaly - patří právě Kozoroh. A Světla v Kozorožím Novu ve volné konj. s Plutonem na jeho Slunce zafungují tady pak zřejmě jako „účinný talisman“ k vítězství.“

„Tranzitně to má lepší Schwarzenberg než Zeman. Tr. Uran opo nat. Slunce-Neptun, tr. Pluto opo nat. Saturn v Zemanově horoskopu, no já si nemůžu pomoci, ale na mne to moc vítězně nepůsobí. Schwarzenberg má dobrou Lunu na den voleb, dále mne v jeho horoskopu zaujala Venuše, která mu zanedlouho půjde přes Jup.“, tvrdila zase astroložka Lenka v době, kdy už bylo jasné, kteří dva kandidáti postoupili do druhého kola.

Z debaty astrologů vyšel vítězně nakonec Jiří Kubík, který za budoucího prezidenta označil Miloše Zemana. Tento úspěch ho musí blažit na srdci, protože když se do politické předpovědi pustil v roce 2006, mylně tvrdil, že premiérem se po volbách stane Jiří Paroubek.

AUTISMUS A PROF. STRUNECKÁ JIRÍ HEŘT

V poslední době se nás stále častěji obracejí rodiče autistických dětí s prosbou, abychom se vyjádřili ke knize prof. RNDr. Anny Strunecké, DrSc. „*Přemůžeme autismus?*“ Jsou zmateni tím, že její názory se výrazně odlišují od informací o autismu v odborné literatuře. Kniha byla publikována už v r. 2009 v nakl. ALMI, ale nenašli jsme zatím žádnou odbornou recenzi knihy ze strany psychiatrů a psychoterapeutů. Víme jen, že k názorům prof. Strunecké zaujala negativní stanovisko organizace APLA ČR (Asociace pomáhající lidem s autismem), která nabízí rodinám autistických dětí nejrozličnější pomoc. Bližší informace o stanovisku APLA ke knize prof. Strunecké lze najít v záznamu přednášky předsedkyně APLA paní PhDr. Kateřiny Thorové, kterou měla dne 21. 11. 2012 v Klubu českých skeptiků SISYFOS. Záznam je na adrese <http://www.sisyfos.cz/upload/Sisyfos%20121121-Thorova.mp3>, nebo <http://www.sisyfos.cz/audio>. Protože jde o problém závažný a stále živý, dovoluji si i se zpožděním a jen ve stručnosti vyjádřit svůj názor na uvedenou publikaci a na činnost prof. Strunecké.

Není autismus vrozený?

Už před 14 lety udělil Český klub skeptiků SISYFOS prof. Strunecké Stříbrný Bludný balvan za její esoterická skripta Integrativní fyziologie člověka pro přírodovědce. V r. 2002 publikoval kritiku její knihy „*Nepovinné rozjímání*“ Č. Zlatník (Zpravodaj SISYFOS 3/2002) a nedávno jsme na naší webové stránce i ve Zpravodaji SISYFOS (1/2012) kriticky zhodnotili její (spolu s J. Patočkou) další knihu „*Doba jedová*“. Recenze její poslední knihy „*Jak změnit svět*“ z pera doc. Zlatníka vyšla ve 4. čísle loňského Zpravodaje. Prof. Strunecká si naši pozornost zaslouží, protože její názory vzhledem k jejím titulům a postavení jsou přijímány laickou veřejností jako názory správné, racionální, vědecké. Ve skutečnosti jde o matení veřejnosti, v případě autismu o nebezpečné dezinformace rodičů autistických dětí, kteří ve svém zoufalství jsou ochotni věřit snad všemu a dát přednost alternativním názorům a doporučení před přístupem vědecké medicíny.

Ale ke knize: Je to rozsáhlá, krásně vypravená a seriózně se tvářící kniha na křídovém papíře, vylepšená esoterickými, mystickými obrázky Zdeňka Hajného. V první kapitole uvádí Strunecká poctivě, co nám říká „biomedicína“. Už ten divný termín však naznačuje, že existuje také jiná, zřejmě lepší, nebiologická medi-

cína. Autorka zpracovala rozsáhlou odbornou literaturu a věcně, objektivně informuje o současných názorech vědecké medicíny na příčiny autismu. Vedle nich však uvádí vždy názory protichůdné, výrazně okrajové a cituje studie, které neodpovídají většinovému proudu medicíny. Právě ty však autorka akceptuje a v dalších úvahách se o ně opírá.

Podstatné jsou kapitoly „*Nové přístupy, nové naděje*“, a „*Skryté souvislosti, hledání viníků*“. V nich uvádí teorii, kterou vypracovala spolu s prof. Blaylockem z USA. Podle nich autismus není vrozené a neléčitelné onemocnění mozku nejasného původu, ale jde o záležitost excitoimunotoxickou, tedy v podstatě léčitelnou otravou řadou škodlivých látek, mezi nimiž na prvních místech figurují fluoridy, hliník, rtuť, umělá sladidla aspartám a glutamát a vakcíny. Tyto látky mají podle Strunecké negativně zasahovat do metabolismu glutathionu, který zprostředkovává kontakt mezi nervovými buňkami. Jde o hypotézu akceptovatelnou, ale zatím nikým nepotvrzenou.

Větším problémem je to, že tvrzení o škodlivosti uvedených prvků i očkovaní jsou mylná. Spekulace o škodlivosti fluoru, hliníku, rtuti, sladidel a vakcinace, které se v odborné literatuře i v médiích objevují, byly opakovaně v mnoha studiích prověřovány a hodnoceny zdravotnickými orgány, v Americe prestižní agendou FDA, Food and Drug administration. Také rizika očkovaní jsou každoročně v USA i jiných zemích hodnocena speciálními úřady. Škodlivost uvedených látek, ani vakcinace potvrzena nebyla.

Bohužel, prof. Strunecká věří svým názorům a rodičům naléhavě radí, aby se varovali fluoridované vody, hliníkového nádobí a nechali dětem odstranit všechny amalgámové plomby. Zakazuje umělá sladidla, doporučuje drahou bezlepkovou a bezkaseinovou dietu (tedy mléčné pokrmy), varuje před očkovaním, doporučuje před ním nákladné vyšetření protilátek, v terapii doporučuje různé vitaminové a minerální preparáty a různé potravinové doplňky. Vhodné mají být také módní detoxikační metody, např. dvakrát ročně očista střev. V kapitolách o terapii už pak prof. Strunecká opouští pole vědecké medicíny úplně a vstupuje do oblasti alternativní. Doporučuje používání homeopatie, Vollovy akupunktury, biorezonanční přístroje Bicom, Oberon, čištění čaker, při zácpě bezkontaktní kroužení rukou nad břichem dítěte aj. Všechna tato dietní léčebná doporučení představují značnou zátěž rodičů, jsou

finančně nákladná a hlavně zcela zbytečná.

Kosmické vědomí

A aby toho nebylo málo, celou závěrečnou kapitolu věnuje autorka autismu ze spirituálního pohledu. Přijímá snad všechny esoterické a pseudovědecké představy, uznává Grofovu transpersonální psychologii, uvádí antroposofické představy R. Steinera, mluví o spojení s kosmickým vědomím, o převtělování, karmě, channelingu aj. Neexistuje snad alternativní léčebná metoda nebo esoterická představa, kterou by Strunecká neuváděla. Samozřejmě navrhuje terapii i pro rodiče, kteří by měli medитovat, čistit si čakry a tak vylepšit své energetické pole, aby mohli lépe působit na své děti. Ty mají mít odpovídající cvičení dechu i těla.

Snad mohu uvést některé citáty z knihy, které knihu dostatečně charakterizují:

„Glutamát a aspartam jsou chutě, které zabíjejí a které jsou vážnou hrozbou dalšího vývoje naší civilizace.“

„Pracujte s různými profesionály včetně alopátů, naturopátů, chiropraxe, ajurvědy, homeopatie a tradiční čínské medicíny.“

„Na pochopení spirituálních kořenů poruch ve vývoji duševně-duchovních schopností vašeho dítěte totiž závisí i další pokroky a úspěchy na cestě uzdravení.“

„Druhý poznatek z pozorování energetických polí (aury – pozn. J. H.) v okolí autistických bytostí je ten, že mají zřetelnou pouze první vrstvu svého energetického pole, zatímco všechny další vrstvy – emocionální, mentální a astrální tělo... jim chybí.“

U autistů je *„přecitlivělost na nejrůznější vibrace okolního světa“*.

„V současné době se mimořádně zvýšil počet lidí se schopností vnímat existenci a kvalitu lidského energetického pole. Mnozí lidé a zejména děti postupně odhalují svoji schopnost rozpoznávat děje a jevy za hranicemi běžné rozlišovací schopnosti smyslů.“

„V lidském těle se transformují energie z vesmíru. Energetické pole člověka je v dynamickém vztahu s univerzálním energetickým polem.“

„U autistů je nekoordinovaná činnost čaker. Jsou pochopitelně rozdíly mezi jednotlivci, ale pro většinu z nich platí, že mají značně asymetrické čakry, kdy např. více energie proudí pravou stranou než levou nebo je

otevřená zadní část, zatímco přední je uzavřená.“

„S otevíráním čakry třetího oka postupujeme opatrně.“

„Poznatky z transpersonální oblasti ... jsou velkou výzvou pro změnu paradigmatu současné biomedicíny.“

„U mnoha lidí můžeme pozorovat uprostřed hlavy zlato-stříbrný světelný bod, který má různou velikost – může být jako míček, může být rozšířený jako trychtýř, může být ještě větší a mít podobu zářivých světelných paprsků nebo jenom rozptýleného světla. Jeho ukotvení je v oblasti šišinky. Podle mého názoru plní šišinka funkci modemu, který přijímá signály

z vesmíru a převádí je do srozumitelných signálů pro lidské tělo.“

Autorka se odvolává na Billa Stillmana, podle kterého mají (autisté) znalosti o své existenci před zrozením, schopnost telepatie, schopnost komunikace se zvířaty, spojení s anděly a bytostmi ve spirituálních světech stejně tak jako schopnosti intuice a channelingu.

Sumárně řečeno: Kniha *„Přemůžeme autismus?“* je právě tak jako všechny ostatní knihy prof. Strunecké oblundným gulášem názorů vědeckých, pseudovědeckých, alternativních i čistě esoterických, který je předkládán rodičům k uvěření a také k aplikování těchto podivných představ o terapii. Autorka je schopna shromáždit obdivuhodné množství informací a přitažlivě je podat, ale je zcela neschopná posoudit jejich hodnotu. Charakterizuje ji skvělá paměť, obrovská výkonnost, ale absence rozumu a logiky.

A to nejhorší. V celé knize se prof. Strunecká ani slovem nezmiňuje o metodách racionálních, bezpečně prověřených, které sice nemohou chorobou vyléčit, ale které mohou podstatně zlepšit zdravotní stav i chování autistů. Jsou to jak metody psychologické, zejména kognitivně behaviorální terapie, tak i použití vhodných farmak. Nešťastní rodiče, kteří hezké, přesvědčivě psané a vyléčení slibující knize uvěří a mnohdy opustí racionální terapii!

AUTISMUS A PROF. STRUNECKÁ 2

HELENA TESAŘOVÁ

Pozn. redakce: Tento text byl napsán před dvěma lety, ale byl jen krátce dostupný na webu. Zařazujeme jej na naši stránku proto, že pojednává o knize prof. Strunecké z jiného hlediska než předchozí recenze, přičemž problém autismu je stále aktuální.

Kniha Anny Strunecké „*Přemůžeme autismus?*“ je výrazně odlišná snad od všech dosud v češtině vyšlých knih o autismu. Zabývá se zejména biomedicínskými aspekty autismu a dále podle oficiální anotace i psychologickými a transpersonálními aspekty autismu.

V předmluvě mě zaujaly tyto věty autorky: „*Kniha, kterou vám předkládáme, je svým komplexním přístupem zcela ojedinělá. Snad nám pomůže, že v České republice budeme první na světě, komu se podaří ve větším rozsahu dokázat, že autismus je přemožitelný.*“

Autorka evidentně touto větou i názvem knihy naráží na hnutí tzv. DAN! lékařů. A z jejich prací ve své knize patrně čerpá. I když v Česku (pokud vím) přímo žádný DAN! lékař neordinuje, přesto se autorka domnívá, že budeme první na světě. Zajímavé a dle mého poněkud nabubřele až nebezpečně znějící DAN! je zkratka emotivního anglického „Defeat autism now!“, což znamená v překladu „Poražme/přemožme autismus hned!“ (Blíže např. <http://autism.about.com/b/2007/04/11/what-is-a-dan-defeat-autism-now-doctor.htm>)

Hnutí DAN! zahrnuje velmi široké spektrum názorů na to, jaké faktory se podílejí nebo spolupodílejí na vzniku autismu (očkování, toxiny...) a pokouší se o odpovídající léčbu, i když si je vědomé, že jde jen o zatím nepotvrzené hypotézy a že nejde o klasickou terapii založenou na důkazech. Na takovou zoufalí rodiče nemají čas čekat. V České republice jsou rodiče inklinující k tomuto proudu odkázáni buď na studium zahraničních pramenů, nebo třeba i na knihu prof. Strunecké. Je to ale věrohodný zdroj? Jsem jen laik, ale i tak mě řada věcí v knize zarazila hned na první pohled.

Promile vs. procenta

Velmi neseriózně na mě v knize působí celý text o New Jersey (od str. 157). Autorka zde např. uvádí „Některé dřívější studie dokonce ukazují, že v populaci dětí ve věku 7–10 let je v New Jersey 12,1

% autistů“, když se ale podíváte na stránku, kterou uvádí jako zdroj, zjistíte, že šlo o 12,1 promile výskytu PAS (poruch autistického spektra) v dané oblasti, tedy výskyt desetkrát nižší!

Hned v další kapitole (o vakcínách) autorka začíná velmi zmateně. Napřed napíše, že mezi některými skupinami lidí (následuje výčet) panuje přesvědčení, že thimerosal ve vakcínách způsobuje PAS, aby na závěr dodala „*Zdá se, že je to vědecky dokázané*“. Takže když si hodně lidí něco myslí, je to VĚDECKY dokázané?

Zmatený text pokračuje v dalším odstavci větou „*Při analýze studií z vědeckého tisku ... najdeme práce, které dokazují příčinnou souvislost mezi očkováním vakcínami s thimerosalem, otravami rtutí z mořských produktů, otravami rtutí jako kontaminující složky z ovzduší (deště a sněh) a otravami způsobenými uvolňováním rtuti z amalgamových plomb v zubech.*“ Nechybí vám tam také něco? Autorce nějak vypadlo, jakou příčinnou souvislost ty studie mají dokazovat. Zřejmě je myšleno mezi rtutí a PAS, ale autorka to explicitně neuvádí, buď záměrně (že by se některé zmiňované studie netýkaly přímo PAS?), nebo jednoduše proto, že nedokáže zformulovat větu...

V části knihy s názvem *Skryté souvislosti* autorka „*oprašuje*“ teorii matek-ledniček, což, myslím, mluví samo za sebe: „*Při hledání viníků za vznik PAS bychom se přeci jenom při svých mediacích mohli zamyslet, jak je to s tou matkou ledničkou, zda jsme sami nepřispěli svým myšlením a chováním v časném vývoji k tomu, že se naše dítě uzavřelo do svého vlastního světa.*“

Autorka svou knihu adresuje „*všem obětavým bytostem, které se snaží pomáhat dětem s autismem*“ a zároveň chce znovu traumatizovat rodiče teorií matek-ledniček? Podle mě to je velmi drsné.

V knize autorka použila např. i následující text (dle autorky je to diagnostika PAS dle Stillmana, mně to připadá spíš podobné teoriím o tzv. indigových dětech, v souvislosti s PAS jsem o podobných jevech nikdy nikde nečetla): „*Otázky pro rodiče: Uchvacuje vaše dítě krásu přírody? Má nevyslovené spojení se psy, kočkami, motýly a jinými tvory? Vede konverzaci s někým neviditelným? Má schopnost předvídat, co se stane? Kreslí anděly nebo mrtvé příbuzné? Odpovíte-li 2x ano, vaše dítě má PAS. Gratulujeme.*“

Ponechávám bez dalšího komentáře...

Za zmínku stojí, že autorka v roce 1999 obdržela Stříbrný Bludný balvan, anticenu, kterou udílí Český klub skeptiků Sisyfos za zásluhy o podporu a rozvoj blátivého způsobu myšlení a matení veřejnosti (v daném ročníku Sisyfa dokonce porazila známého plejád'anologa Iva Bendu). Cena byla udělena za *transcendentálně-holistický pohled na fyziologii člověka, získaný přímo z „kosmického vědomí“*.

Autorka se cenou obdrženou od Klubu skeptiků nijak netají (což na mě udělalo dojem, přiznám se) a docela podrobně se o ní zmiňuje ve svém medailonku na webu autizmus.cz (doporučuji přečíst, mluví samo za sebe).

Na mě osobně kniha působí asi tak, jako když pejsek a kočička vařili dort. Je tam od všeho kousek a dohromady to na mě nepůsobí ani trošku komplexně (ano, narážím na větu z předmluvy), ale naopak naprosto nesourodě. Dost dobře nechápu (hlavně po přečtení kapitoly o New Jersey, která je způsobem

argumentace a uvádění jen těch zdrojů, které se hodí autorce „do krámu“ jak vystřižená z Zeitgaistu), jak se někdo může divit, že tohle nechtělo vydat nejmenované renomované nakladatelství. Myslím, že by tam nemusely být ani závěrečné kapitoly o „*spirituální perspektivě*“ a i tak by se jednalo o knihu velmi kontroverzní a co do kvality textů minimálně rozporuplnou. Nechápu ani větu autorky o České republice (uvádím ji na začátku příspěvku). Je špatně zformulovaná, takže se navíc můžeme jen domýšlet, co jí autorka myslela. Pokud to, že právě díky její knize a jejímu ojedinělému komplexnímu přístupu budeme v ČR úspěšnější v přemáhání autismu, tak mě to dost překvapuje.

Já osobně bych se bála cokoli z téhle knihy použít v praxi. Protože (dle mého názoru) uvedené podivnosti (a nepřesnosti) vrhají divné světlo na celou knihu. Je to ovšem jen můj subjektivní dojem. Každý si jistě udělá svůj názor.

ZAPPER – FREKVENČNÍ, PLASMOVÁ TERAPIE JIRÍ HEŘT

Frekvenční, nebo také interferenční terapie, se používá ve vědecké medicíně jako jedna z ověřených možností fyzikální léčby elektrickým proudem. Účinek je vyvolán drážděním periferních nervů, podle jiných výkladů i uvolňováním endorfinů, látek snižujících bolestivost. Používá se ke zmírnění bolesti, odstranění svalových spasmů, pravděpodobně zvyšuje i prokrvení tkáně a zmenšuje otoky. Žádný jiný léčebný efekt nebyl prokázán.

V oblasti alternativní medicíny se však pod stejným názvem, frekvenční terapie, rozšířila léčebná metoda, založená na zcela jiném principu. Jejím autorem je americký vynálezce Royal Raymond Rife (1888 - 1971), který se domníval, že všechny tkáně, ale i mikrobi a paraziti vysílají záření o určité specifické frekvenci, jak „zjistil“ pozorováním v jím sestrojeném optickém (!) mikroskopu (nikomu jinému se to však nezdařilo). Jaká je povaha tohoto záření a co se vlastně vlní nebo září, to se nikde nedočtete. EMG záření to jistě není, to by se snadno prokázalo. Prostě to jsou frekvence – jasné? Dnešní propagátoři vykládají účinek frekvencí tak, že „*zapper pracuje na principu tzv. zpětné vazby. Tento jev je založen na tom, že každý živý organismus „vyzařuje“ určité, pro svůj druh*

typické vlnění (neboli frekvenci – kmity)“. Působí-li pomocí frekvenčního generátoru na mikroby shodnou frekvencí, dojde k resonanci, k porušení membrány patogenů a jejich zničení. A protože mikrobi jsou příčinou prakticky všech chorob, tak se zářením vyléčí i ty.

Tento nápad naléhavě připomíná podobnou představu ruského biologa Alexandra Gurwitsche, že buňky rostlin a živočichů vyzařují jakési „mitogenetické“ záření. Jeho pokračovatel, fyzik Fritz-Albert Popp volil pro částice tohoto předpokládaného záření termín „biofotony“. Ujal se mezi léčiteli, kteří pomocí biofotonů komunikují se svými pacienty a léčí jejich choroby. Podobnou myšlenku měl i Reinhold Voll, vynálezce elektroakupunktury, který se domníval, že všechny orgány lidského těla vytvářejí elektrický proud o vlastní, specifické frekvenci, kterou lze pomocí jeho přístroje změřit v akupunkturálních bodech, a potom příslušný orgán elektrickým proudem o této frekvenci v těchto bodech pozitivně ovlivňovat. Také „biorezonanční“ metoda vychází z představy, že v těle vznikají neharmonické, negativní vibrace, které je možno speciálním přístrojem (např. Bicom) invertovat a jako harmonické, léčivé je pouštět zpět do pacientova těla.

Zapper centra

Všechny tyto rádobyvědecké představy o vysílání záření, biofotonů, frekvencí a vibrací z živé hmoty jsou však jen krásně znějícími fantaziemi, které mají omámit pacienta. Nebyly nikdy potvrzeny, žádným přístrojem se je nepodařilo zachytit. Ani jedna z metod, založených na těchto představách, neprokázala svou účinnost v klinických studiích.

Ale vrátíme se k frekvenční terapii. Přestože Rifeho „hypotéza“ nebyla nikdy potvrzena a R. Rife byl odhalen jako podvodník, jeho metoda se v oblasti alternativní medicíny ujala a rychle se v celém světě rozšířila. K nám dospěla teprve v posledních letech, provázená masivní reklamou. Frekvenční přístroje, které jsou u nás nabízeny, jsou dvojího typu. Jedním je Rifeho frekvenční generátor, který později zdokonalila a označila přitažlivým názvem Zapper fyzioterapeutka Hulda Regehr Clark, Ph.D., autorka několika i u nás vydaných knih, např. „*Revoluce v léčení všech nemocí*“ nebo „*Léčení a prevence všech druhů rakoviny*“. U nás jsou nabízeny zappery několika firem pod různými názvy, např. Zapper, Ravo Zapper, Super Ravo Zapper, Mesoplasma aj.

Druhým typem frekvenční terapie jsou plasmové generátory, např. přístroj RPZ 14 distribuovaný firmou Z-Technology s.r.o. Tento poslední model amerického původu, ale naší výroby, je údajně jedinečný na světě, má maximální výkon, v jeho trubici jsou obsaženy v unikátním složení vzácné plyny. Generátor zapaluje plasmový výboj s napětím kolem 5000 – 8000 V proudovými nárazy až několika stovek Ampérů, a s volitelnou frekvencí 1Hz – 999 kHz vysílá pulsy do vzdálenosti až 15m. Trubice generátoru vyzařuje krásné různé barevné světlo viditelné i ultrafialové, ale to není zdrojem účinnosti plasmového generátoru na rozdíl od frekvenčních generátorů, u nichž je to podle Clarkové slabý pulzovaný elektrický proud. U plasmového generátoru „*barva nebo intenzita „světla“ z trubice není v žádném případě určující pro správnou funkci a účinnost RPZ 14*“, jak tvrdí výrobce. Jsou to „*nastavené frekvence, které jsou vyzařovány do okolí generátoru*“.

Jaké jsou léčebné indikace zapperů (termín, používaný dnes k označení výrobků všech typů), v tom se reklamy rozcházejí. Výrobce dnes snad nejrozšířenějšího přístroje, generátoru RPZ 14, si je dobře vědom, že účinnost jeho přístroje je problematická, a proto z opatrnosti uvádí, že jde o experimentální přístroj a nikoli zdravotnický

prostředek. Firma Zapper Centrum ČR, jeho provozovatel, zakládá své filiálky po celé republice, a to s takovým nasazením, dokonalou organizací a masivní reklamou, že její četní konkurenti jen žasnou. Devět Zapper Center je už v Praze, další jsou v Brně, Plzni, Č. Budějovicích, Ostravě, Kladně, ale i v menších obcích, jako jsou Bartošovice, Lednice, Mistrovice a řada jiných. Téměř deset Zapper Center existuje na Slovensku. Centra provozují lékaři, inženýři, ale především léčitelé bez titulu a jako náplň jejich činnosti se v hlavní reklamní stránce firmy Zapper Centrum ČR uvádí skromně jen poradenství. Podobná centra zřizují i jiné firmy, např. Centrum detoxikační medicíny dr. Jonáše. Že tato centra mají charakter pseudo-vědecké alternativní medicíny, je zřejmé z jejich nabídek na webu, mezi nimiž je vedle zappingu uváděna detoxikace, ozonoterapie, oxygenterapie, biorezonance, čínská medicína nebo koloidní stříbro.

Na řadě webových stránek zjistíme, že ani zdaleka nejde o poradenství, ale o panaceu. Vedle původního Rifeho návrhu, léčit infekční a parazitární choroby, se rejstřík chorob rozšířil a dnes jsou zappery doporučovány bezostyšně k léčbě téměř všech chorob jakéhokoli původu, k léčbě rakoviny, AIDS, astmatu, cukrovky, mozkové mrtvice, chorob srdce, roztroušené sklerózy, spálenin, alergických i degenerativních chorob, obezity aj., neboť paní Clarková zjistila, že prakticky všechny nemoci jsou zapříčiněny buď parazity nebo toxiny. Pro každou chorobu se volí vhodná frekvence, a to podle „*Celosvětového seznamu ověřených léčebných frekvencí*“ přiloženého k přístroji. Obsahuje stovky chorob. Např. pro léčbu „*abdominální infekce*“, tedy peritonitidy, často smrtelné choroby, jsou doporučeny frekvence 2720, 2489, 2170 a 25 dalších, na anthrax působí frekvence 622–644 a karcinom prsu 3. stupně se léčí nelépe frekvencí 2128 po dobu 50 minut! To bohužel není pro pobavení, ale na zavření propagátorů zappingu. Řada výrobců podává i „*důkazy*“ účinnosti „*plasmy*“. Např. generátor Medioplasma vykazuje „*účinnost regeneračního procesu cca 80 % (i když měření a analýzy ukázaly na účinnost 93%)*. Jde o nový typ regenerace...“ „*Výsledky působení byly získány na základě skutečných měření, především měřením bioimpedance (?), použitím metody HRV (variability srdečního tepu atd.)*.“ Jak tato měření demonstrována prudce stoupajícími křivkami grafů souvisejí s regenerací, nevím. Možná s tím novým typem regenerace.

Zapping pro domácí použití

Léčitelé a terapeuti přístroje nezodpovědně inzerují především na webu s nesmyslnými výklady principů a předpokladů terapie („asi 50% rakovin, astmatu aj. pramení z parazitů“) a s absurdními sliby (např. „usmrcení běžných bakterií za několik minut, boreliózy během 80 minut“). Vedle možnosti léčit se v Zapper Centrech generátorem RPZ 14 v ceně 130.000 Kč za pouhých 600 Kč za jednu seanci, jsou nabízeny i levnější, jednodušší frekvenční zappery pro domácí používání v ceně cca 15.000 Kč. Výrobní cena je ovšem jen pár stovek, protože v nabídkách jsou i zappery za 1.500 Kč. Zakoupení vlastního zappera je nesmírně výhodné, každý sám si může doma v pohodlí, kdykoli a jakkoli dlouho pouštět do těla libovolné „frekvence“. Účinek je ještě posilován tím, že současně s přijímanými „frekvencemi“ lze odrušit i geopatogenní zóny přidruženým přístrojem Somatex Harmonie v ceně 6.000 Kč zdarma! Svou samoléčbu si může každý ještě dál vylepšit „Zubním Zappicátorem“, který ničí bakterie a viry pod plombami. Zapomněli jsme uvést, jak se léčba provádí. Při použití frekvenčního zapperu pacient vezme do každé ruky nebo si připevní i k nohám elektrody a pouštějí se do něj frekvence, ve skutečnosti slabý elektrický proud. Jenže léčba elektrickým proudem se zkoušela v minulosti už mnohokrát v nejrůznějších přístrojích a aplikacích, ale všechny byly jako neúčinné brzy opuštěny už proto, že elektromagnetismus je činitel nespecifický, který nemůže kauzálně působit na příčinu choroby, ať už se aplikuje plynule nebo v pulzech, tedy „frekvencích“. Jinak probíhá léčba pomocí plasmových generátorů. Pacient klidně sedí v křesle v dosahu generátoru, působícího bezkontaktně. Ideální pro rodinnou nebo skupinovou léčbu.

Realita je ovšem zcela jiná než sliby propagátorů „zappingu“. Plasma je čtvrté skupenství hmoty – vedle tuhé, kapalné a plynné podoby – a je charakterizovaná rozpadem molekul na volné ionty a elektrony. Plasma vyplňuje kosmický prostor, v přírodě vzniká např. výbojem blesku, je ve výbojkách a neonových trubiciích, a vyrobit ji lze snadno elektrickým obloukem plasmového generátoru. Oblouk při tom vydává výše uvedené záření. Co lze od tohoto spektra iontů a záření čekat? Pokud probíhá výboj v trubici přístroje, pak ionty můžeme vyloučit, skleněnou stěnou neprolezou. Zbývá EMG vlny. Jenže světelné ani UV záření kůži do

podkoží neproniká. Zapper se tedy může uplatnit jen při léčbě povrchových infekcí a vředů, a tak ho také EMB zkusmo používá. Jak však může plasma ovlivnit vnitřní orgány a jejich choroby, tedy hlavní indikační oblast „frekvenční“ terapie? Zřejmě do těla pronikají mysteriózní frekvence.

Jsou i jiné argumenty proti použitelnosti zapperů. Základní námitkou je skutečnost, že představa paní Clarkové o mikroorganismech jako o příčině prakticky všech nemocí je nesmyslná. Dnes víme, jak široké je spektrum příčin nemocí od genetických přes traumatické, metabolické, behaviorální až k environmentálním.

Dalším argumentem je, že neexistují žádné klinické studie v odborných časopisech, které by účinek zappingu potvrdily. Žádný ze zapperů nebyl schválen prestižní americkou institucí FDA (Food and Drug Administration) a americké úřady před jejich používáním varují. Na jejich propagaci byla úspěšně podána řada žalob a paní Clarková byla nakonec odsouzena a zavřena. Zatímco móda zappingu v západních zemích je spíše historií, u nás se vlna zájmu o něj rapidně zdvihá. Naštěstí na šarlatánskou povahu zapperů byla upozorněna Česká obchodní inspekce, která si už vyžádala stanovisko Ministerstva zdravotnictví ČR k těmto výrobkům a jejich účinnosti.

Česká veřejnost ale nijak zneklidněna není, na webu najdeme stovky nadšených zpráv o účinnosti zapperů. Vzhledem k jejich cenové dostupnosti budeme zanedlouho mít v každé vesnici alespoň jeden velký plasmový generátor kromě malých domácích. Lékaře může trochu utěšovat jen to, že „zapping“ nepředstavuje pro pacienta žádné přímé nebezpečí, ale „jen“ riziko opoždění racionální terapie.

PARAMEDICÍNA NA POSTUPU MARKUS C. SCHULTE VON DRACH

Z ČASOPISU SKEPTIKER 1/2012
VYBRAL, UPRAVIL A PŘELOŽIL MILAN URBAN

Od křiklounů na tržištích k lékařům – díl 1

Mezi křiklouny, kteří v minulosti vystupovali na tržištích a výstavách, patřili vždy také šarlatáni, kteří nabízeli různé zázračné mastičky a podobné věci. Tehdejší chirurg, lazebník či ranhojič fungoval v té době sice jako lékař, na živobytí si ale vydělával i jako mastičkář pomocí přípravků, léčících každý neduh.

Čím to je, že léčitelé (ale také stále více lékařů) i dnes a dokonce v narůstající míře nabízejí způsoby léčení a léčiva, která jsou stejně neúčinná, jako byly elixíry dřívějších šarlatánů? Proč dokonce stoupá počet univerzit, které takzvané alternativní léčebné metody zařazují do učebních osnov nebo nabízejí v rámci dalšího vzdělávání studium paramedicíny?

Tento článek podává přehled historie medicíny a vysvětluje, proč se dávno překonané představy a terapie dodnes na trhu udržely.

Pojem paramedicína zahrnuje léčebné metody, které bývají nesprávně označovány jako alternativní medicína, alternativní léčebné metody, komplementární (tzn. doplňková) medicína nebo také vlídná, celostní medicína. Počet paramedicínských metod je obrovský a stále roste, neboť kreativní duchové z této oblasti si vymýšlejí metody stále nové a nové. Do paramedicíny patří mimo jiné akupunktura, antroposofická medicína, Bachova květová terapie, chiroterapie, terapie pomocí drahých kamenů, homeopatie, neuralterapie, aplikovaná kineziologie, fytotherapie, jóga a buněčná terapie.

Společné jim jsou buď představy o světě, které jsou v rozporu s přírodními zákony nebo odporují poznatkům o lidské fyziologii. Proto také neexistují doklady o jejich účinnosti. U některých postupů, například u akupunktury, chiroterapie a fytotherapie existují v mnoha případech indicie o vyvolaných fyziologických účincích a skutečné pomoci. Jiné, například ajurvéda nebo jóga mo-

hou sice vyvolat jisté uvolnění, ale skutečný medicínský účinek mít nemohou. Pokud bychom ale zůstali u esoterické nadstavby a tvrdili, že pomáhají proti všemu možnému, pak by se jednalo i u těchto metod o paramedicínské užití, i kdyby většina terapeutů byla přesvědčena o tom, že konají něco dobrého.

Pro ilustraci uvedu dvě vlastní zkušenosti. Na můj ztuhlý krk aplikovala má lékařka znecitlivění pomocí lokálních obstříků. Znecitlivující injekce jako neuralterapeutickou metodu provozují neuralterapeuti, kteří vycházejí z předpokladu existence „rušivých“ polí, vyvolávajících nemoci. Lokálním umrtvením má jít nemoc vyléčit. Jedná se o vědecky neuznávanou metodu bez dokladu účinnosti. Stoupenci neuralterapie cítí potřebu rušivá pole definovat a zdůrazňují jejich souvislost s chronickými záněty. Jednoznačně definována však tato pole nejsou. Léčení mé lékařky mně nepomohlo. Po jisté době zmizely potíže samy od sebe.

Ve druhém případě šlo o mého syna, který se jako kojeneček často jaksi křečovitě vypínal a přitom trochu prohýbal dozadu. Dětská lékařka pouze řekla: „Pravděpodobně zcela neškodné. Dále ho sledujte.“ To starostlivým rodičům samozřejmě nestačí. Jedna známá mně doporučila prý výbornou, „naprosto jedinečnou léčitelku“, přesněji jednu krani-osakrální terapeutku. O takové terapii jsem ještě v té době neslyšel, ale řekl jsem si – nebudu odmítat nové předem. Zatímco tato žena mého syna všelijak promáčkala, vysvětlovala mi, že tímto způsobem zjišťuje pulsaci mozkomíšního moku. Narušený rytmus má znamenat blokace v těle, které se však jemným tlakem na správných místech těla dají uvolnit. Terapie má pomáhat proti různým potížím a nemocem – od stresem vyvolaných křečích po roztroušenou sklerózu a Parkinsonovu nemoc. O rytmech mozkomíšního moku jsem neslyšel ani jako biolog ani jako vědecký žurnalista. Zeptal jsem se proto terapeutky, zda je terapie vědecky doložena. „Jasně“, odpověděla. Po tera-

pii jsem její tvrzení ověřil - žádný rytmus mozkomíšního moku doložen není. Ale co když terapeuti přece jen něco cítí? To je však nesprávně položená otázka. Ta správná zní: pokud terapeut nějaký rytmus v těle pacienta cítí, kolik rytmů současně pak u stejného člověka cítí dva terapeuti? Odpověď zní: dva. Cítí dva různé rytmy. Kraniosakrální rytmus nepochází prokazatelně z pacienta, nýbrž je to pouze pocit léčitele. U našeho syna jsme žádný efekt kraniosakrální terapie nepozorovali, vypínání a prohýbání dítěte po čase zmizelo samo. Dětská lékařka měla pravdu.

Kraniosakrální terapie je dobrým příkladem paramedicíny a také možnosti jejího logického vyvrácení. Podobně je tomu u aplikované kineziologie, při které se stlačuje dolů klientova upažená ruka. Drží-li klient v ruce ampuli s látkou, která jeho organismu má prospívat, je schopen klást stlačování ruky větší odpor než v případě, když by byla v ampuli látka jeho organismu neprospívající. Mají se tak například dát zjistit alergie. Nechá-li si ale klient udělat test u různých terapeutů, dojdou tito k různým a navzájem protikladným výsledkům. Zcela jasná paramedicína.

Na tomto místě však nejde o kritiku jednotlivých postupů, nýbrž o vysvětlení, proč se takovéto „alternativní“ léčebné metody mohly tak dobře etablovat, proč v drogerii nabízejí jantarové náhrdelníky pro děti a v lékárně „homeopatii pro děti“, proč paramedicínu dnes nabízejí i mnozí lékaři a proč se tato už dokonce vyučuje na některých univerzitách.

Pohled do minulosti

Tento vývoj úzce souvisí s historií medicíny a začal v době antiky. Především v Egyptě a v arabském světě se lékaři brzy naučili připravovat léčiva z rostlin a ze zvířat. Ačkoliv tehdy funkcím našeho těla nemohli rozumět, vytvořili si o nich relativně konkrétní představy. Hippokratovci vycházeli z toho, že v lidském těle jsou čtyři tekutiny: krev, žlutá žluč, černá žluč a sliz. Nevyváženost těchto tekutin znamenala nemoc. Z této představy vyvinuli lékaři komplexní systém, ve kterém hrají velkou roli orgány, prostředí, potrava a hvězdy.

Řecký lékař Galén ve druhém století vědění své doby do nauky o čtyřech tekutinách shrnul a udělal to tak přesvědčivě, že lékaři v celých následujících 1400 letech jeho nauku zásadně nezpochybňovali. Hlavní způsoby léčby nemocí byly pouš-

tění žilou a projímadla a vycházely v podstatě z této nauky. Ke zjištění správného okamžiku zahájení léčby sloužila astrologie.

Teprve v 16. století se objevil první velký kritik velkého Galéna: Paracelsus. Převzal sice mnohé omyly svých předchůdců, ale na rozdíl od nich předpokládal, že některé nemoci jsou vyvolávány „semeny nemocí“ a jako léky používal například sloučeniny arzenu nebo přípravky na bázi olova. Anglický lékař Thomas Sydenham tuto myšlenku v 17. století dále rozvinul. Kůru chinovníku používal proti malárii, železo proti chudokrevnosti, rtuť proti příjici. V roce 1628 objevil anglický lékař William Harvey krevní oběh a vzal tím nauce čtyř tekutin zcela půdu pod nohama. Také filosofické úvahy přispěly ke změně pohledu na svět. Francouz René Descartes vzbudil pozornost se svojí myšlenkou, že zvířata jsou jen druhem organického stroje a lidé taktéž, ovšem navíc s duší. Anglický filosof Francis Bacon pak přišel s představou, že procesy v našem světě podléhají přírodním zákonům, které se dají určit pomocí pozorování a experimentů. A v 18. století, velkém století osvícenství, hodili již mnozí přírodovědci antické nauky přes palubu.

Vitalisté a materialisté

Na základě rychle rostoucích poznatků a nově objevených zákonitostí vypracovali učenci rozsáhlé teoretické systémy, pomocí kterých začali životní procesy objasňovat. Materialisté, například La Mettrie, baron d'Holbach a Laplace popisovali organismus jako druh stroje, u kterého se musí poruchy opravovat podobně jako u stroje hodinového. Vitalisté věřili na jakousi zvláštní, neuchopitelnou životní sílu, která tento stroj oživuje a která se nedá odvodit a vysvětlit pouze z chemických a fyzikálních procesů. Nemoc znamenala podle vitalistů snahu duše poruchu odstranit. Prominentními zástupci vitalistů byli Georg Ernst Stahl a především Albrecht von Haller. Ve sporu mezi materialisty a vitalisty v 18. století získali s podporou společnosti navrch vitalisté. Zatímco redukcionistický pohled materialistů okamžitě narazil na mohutný odpor, pseudovědci se setkali s velkými sympatiemi. Například Franz Anton Mesmer se svojí variantou životní síly – živočišným magnetismem. Pacientů, kteří se od něj chtěli nechat léčit, byly zástupy.

Jean-Jacques Rousseau byl francouzský filosof, jehož názory mají dodnes značnou popularitu a

lze ho přiřadit k filosofickým otcům snah o přírodní léčbu. Tvrdil, že přirozené je ztělesněním dobrého, zatímco civilizaci a vědu činil odpovědnými za nešvary mezi lidmi. Podobně to platí i pro lékaře a vitalistu Christopa Wilhelma Hufelanda, který stavěl do protikladu pojmy „přírodní lékař“ a „školní lékař“. Tvrdil, že: „Přírodní lékař je služebníkem a tlumočnickem přírody a ničím jiným ani být nechce. Školní lékař se naopak sám staví na místo přírody. Nechce být jejím služebníkem, nýbrž jejím pánem, chce si ji podřídit.“ Co ale vlastně bylo pod pojmem „školní medicína“ míněno? Mnozí praktičtí lékaři ignorovali jak poznatky přírodovědců, tak i spor mezi vitalisty a materialisty. Chtěli mírnit utrpení, zachraňovat životy a vydělávat si tím na živobytí. A tak své pacienty léčili starými metodami dále. Ještě na konci 18. století nechal osobní lékař těžce nemocnému císaři Leopoldovi II. pouštět žilou a pravděpodobně tím jeho smrt uspil.

Ve stejné době vznikaly na klinikách a na univerzitách ortopedická a patologická oddělení, rozvíjela se organická chemie a byla objevena souvislost mezi elektrickými proudy v těle a svaly. V první polovině 19. století pak nauka o tkáních otevřela zcela nové možnosti diagnostiky. První úspěchy přinesl také empirický postup – vyzkoušení a ověřování. Přes mnohé námitky zavedl Angličan Edward Jenner v Evropě očkování proti neštovicím. A v první známé kontrolované terapii zjistil britský lodní lékař James Lind, že citrónová šťáva pomáhá proti skorbutu. Vyvinula se tak vědecky zaměřená medicína, kterou její kritici nazývají „školní medicínou“. Vitalisté, například Albrecht Haller, však dále propagovali svůj filosoficko-metafyzický pohled na člověka a nemoci, podle kterého se kromě rozumu má brát v úvahu i víra, pocity a dokonce sny, pokud chceme organické a anorganické přírodě, která má nějak souviset s duší, porozumět. Tento směr, označovaný jako romantická medicína, se ve společnosti setkal a i později dále setkával s větší přízní než přísně vědecky orientovaný pohled na svět. Od praktických lékařů se však pacienti tak jako dříve nechávali léčit překonanými metodami nauky o čtyřech tělních tekutinách.

Počátky homeopatie

Přesně do této doby, tedy do konce 18. století, spadá počátek homeopatie. Německý lékař Samuel Hahnemann byl tehdy nespokojen s prakti-

kovanými metodami léčení. I on považoval mnohé antické nauky za překonané. Právem kritizoval utrpení, které pacientům způsobovali jeho kolegové a chtěl vyvinout nové, šetrnější metody léčení. Veškerou stávající medicínu prohlásil za špatnou a vyvinul novou, vlastní, aniž by ovšem vzal v potaz poznatky probouzející se medicíny přírodovědně orientované. Již v roce 1796 Hahnemann tvrdil, že každý účinný lék vyvolává v lidském těle nějakou nemoc a že v přírodě jedna nemoc občas vyléčí nějakou jinou chronickou nemoc. Takto všeobecně řečeno to samozřejmě není pravda. Hahnemann však byl na základě vlastních subjektivních zkušeností přesvědčen, že nemoc lze léčit použitím léku, který u zdravého člověka nemoc s podobnými příznaky vyvolává. Hlavním kritériem byla podobnost symptomů. Skutečná příčina nemoci u něho nehrála žádnou roli. Jeho kouzelná formule, slavný princip podobnosti, vysvětlená ve slavném „Organonu léčení“ (v originále Organon der Heilkunst) zní: Similia similibus curentur. Později dospěl Hahnemann k přesvědčení, že ředění léků jejich účinek zesiluje. Čím méně účinné složky, tím lépe. Ředění šlo a jde často i dnes tak daleko, že v homeopatikách už vůbec žádná účinná látka není. Už tehdy to odporovalo poznatkům přírodovědců. Hahnemann si však vymyslel nehmotný „speciální účinek léku“, který měl působit podobně jako „životní síla“ vitalistů a navíc prohlásil, že jedinou metodou pro léčení pacientů je metoda „božské homeopatie“. Již zde je vidět, že se u homeopatie jedná o systém věroučných dogmat, na kterých zakladatel bezpodmínečně trval. Dalšími důvody pro tvrzení, že homeopatie je paramedicínský věroučný systém jsou kritéria pro volbu homeopatických účinných látek a jejich rituální výroba. Funguje to takto: Jednoho napadne, že nějaká substance by mohla být – ať už z jakýchkoli důvodů – z lékařského hlediska zajímavá. Tato substance – látka, rostlina, živočich nebo minerál se rozdrobí případně rozetře, rozředí a podá několika zdravým osobám. To, jak se u nich podaná látka projeví je pak homeopaty zaznamenáváno a porovnáváno s příznaky chorob. Z toho například vyplyne: homeopatikem z nějakého škrtiče jako hroznýše královského nebo krajty lze léčit potíže v oblasti hrudního koše nebo potíže s dýcháním, protože „škrtič a úzkosti v prsou – to je přirozeně blízká asociace“, vysvětluje expertka na homeopatii Marion Walsdorf na poradenském

portále experto.de.

Velmi poučný je i rituál výroby léků, při které se musí postupovat přísně podle Hahnemannovy předlohy včetně ředění a protřepávání. Výchozí látka se zpracuje do tekuté nebo práškové formy, smísí se s alkoholem nebo mléčným cukrem, zředí se, protřepe se a potom se nanese na kuličky surového cukru nebo se lisuje do tablet. Protřepávání se dělá tlučením nádoby se zředěnou substancí o kožený polštář ve směru ke středu země. Ředění (ředí se většinou tak dlouho, že v roztoku už není žádná molekula výchozí látky) a protřepávání má účinek látky zesílit, dynamizovat. To je přirozeně fyzikálně nemožné. Pokud by to mělo takto fungovat, vypadal by svět jinak než jak ho známe. Mnozí homeopati však dnes používají nižší ředění, po kterém ještě je původní látka v hotovém preparátu obsažena.

To je ovšem problematické. Existuje totiž v tomto případě jistá pravděpodobnost farmakologických efektů. Homeopati, kteří takto postupují, sice porušují Hahnemannova pravidla, přesto se na něj a na jeho chybnou nauku dále odvolávají. Hahnemann svojí homeopatií ignoroval enormní pokroky přírodovědně orientované medicíny své doby. Od křiklounů na trzích a mastičkářů ho liší jen to, že neměl zapotřebí trhy navštěvovat a že zřejmě byl přesvědčen o tom, že sám není žádným mastičkářem, nýbrž lékařem, léčícím na základě zkušeností.

Úspěchy vědecké medicíny

Ve druhé polovině 19. století následovala jedna přelomová událost za druhou. Anatomům, fyziologům, fyzikům, chemikům, biologům a lékařům se dařilo stále přesněji chápat stavbu lidského těla a procesy v něm. Němečtí vědci tehdy například dovedli vysvětlit, jak spolu souvisejí výměna látek, energie, elektřina, teplo, chemie a svalová síla. Ukázalo se, že pro život žádná nehmotná síla není zapotřebí. Systém molekul, nervů, elektrických proudů a jejich vzájemného působení obsahuje vše. Nyní již definitivně přišel vitalismus o pevnou půdu pod nohama a totéž platí pro představy Samuela Hahnemanna a jeho přívrženců. Konečně se také vědecké poznatky začaly projevoval v praxi. Rudolf Virchow vypracoval teorii buněčné patologie, Louis Pasteur a Robert Koch položili základy moderní bakteriologie a mikrobiologie, které umožnily účinný boj proti zárodkům nemocí, britský chirurg Joseph Lister úspěš-

ně použil kyselinu karbolovou pro desinfekci ran. Do dnešních dnů se léčení nemocných vyvinulo ke stále lépe cílenému odstraňování příčin nemocí, k rozumně odůvodněnému mírnění symptomů a ošetření zranění. Byly objeveny zákonitosti vzájemného působení léků a receptorů a vztahu mezi dávkou a účinkem. Víme také o mnoha poruchách regulace biochemických a psychofyziologických procesů. Úspěch vědecké medicíny nebylo a není možné přehlédnout. Od jejího nástupu se lidé dožívají výrazně vyššího věku, například v Německu stoupl od konce 19. století do začátku 21. století průměrný věk u žen ze 40 na 82 let a u mužů ze 35 na 77 let, tedy více než na dvojnásobek. To vše ovšem stoupencům homeopatie k tomu, aby se svých názorů vzdali, nestačilo. Dále nabízeli pacientům své služby a ti často reagovali pozitivně nejen v Německu, nýbrž v celé Evropě. Byli úspěšní zejména ve Francii, kde Hahnemann strávil posledních 8 let života, a úspěchy měli také v Anglii, v USA a obzvláště v Indii. Všude se snažili – s podporou vlivných laiků – o zřízení kateder na univerzitách. Narazili samozřejmě na silný odpor lékařů, mnoha žurnalistů i mnohých politiků. V Rakousku byla například homeopatie za knížete Metternicha dokonce zakázána, i když tu a tam se o homeopatii i tak přednášelo. Všude byly také zřizovány homeopatické nemocnice. V USA zažila homeopatie svůj rozkvet po občanské válce. Svědčí o tom i Hahnemannův pomník ve Washingtonu DC z roku 1900.

Začátkem 20. století však zájem o homeopatii a léčitelství opadl, pravděpodobně vzhledem k úspěchům vědecké medicíny a jejím možnostem diagnózy, které nesmírně narostly. Bylo identifikováno stále více původců nemocí, začaly být využívány rentgeny, byla vyvinuta očkovací látka proti tuberkulóze, izolace inzulínu umožnila léčení cukrovky a koncem dvacátých let objevil Alexander Fleming penicilin.

V Německu však v době Výmarské republiky rostl zájem o různá reformní hnutí, který lze přičíst na vrub reakci na industrializaci a její vliv na dělníky, na poměry v městských aglomeracích a na moderní dobu vůbec. V souvislosti s hnutím za různé životní styly, vegetariánství a nudismus se i homeopatie stala spolu s dalšími „alternativními“ metodami léčení znovu populární a od roku 1928 se na jedné univerzitě opět přednášela. Nacionální socialisté homeopatii jako součást „nové německé medicíny“ podporovali. Po druhé světové vál-

ce však antibiotika a takzvaná přístrojová medicína zahájily vítězné tažení po celém světě a o Hahnemannových stoupcích zase na chvíli nebylo slyšet.

Rozvoj moderní medicíny však má jeden vedlejší efekt: Specializace mnoha lékařů a nárůst přístrojové techniky v medicíně vedly sice ve zdravotnictví k objektivnímu zlepšení zdravotní péče, u mnoha lidí to ale s narůstající měrou vyvolávalo nevoli. Cítili se jako součást bezejmenné masy pacientů, kterým se podle šablony předepíše prášek a kteří jsou pro lékaře jen „ledviny z pokoje 3“.

Životní prostředí, esoterika, šetrní léčitelé

Počínaje 60. léty 20. století se kritika vědecké medicíny dále stupňovala. Zatížení člověka a životního prostředí průmyslem vyvolaly silný odpor proti technizaci světa spojené s vykořisťováním přírody. Ekologické katastrofy jako ztroskotání tankeru Amoco Cadiz u bretaňského pobřeží v roce 1978, havárie jaderné elektrárny Three-Mile-Island v roce 1979, dioxinová katastrofa ve městě Seveso v roce 1976, skandál s conterganem z roku 1961/62 oživily volání po „návratu k přírodě“. Vyznavači Rousseaua a Hufelanda začali varovat před „slepou vírou ve vědu“ a kritika vědy se objevila také po dalších katastrofách v osmdesátých letech (Černobyl, tisíce mrtvých po otravě metylizokyanátem v indickém Bhopálu, pesticidy firmy Sandoz v Rýnu). Vznikly skupiny na ochranu životního prostředí, na scéně se objevili zelení a zrodilo se hnutí New Age. V jádru plně oprávněná kritika ze strany společnosti je však co se týče medicíny velmi přehnaná. Lidé, kteří by se před sto léty nedožili padesáti let, hanobí najed-

nou lékaře jako samozvané, egoistické „bohy v bílém“. Začalo se volat po šetrných, přirozených, celostních alternativách ke „školní medicíně“, nejlépe po těch velmi starých způsobech léčeni jako jsou akupunktura, jóga nebo ájurvěda. Nebo po takových, jejichž zakladatelé už ve své době „zlým školním lékařům“ a bezcitným vědcům nastavili svou hrud'. K těm patřili například Paracelsus, Hahnemann, zakladatel antroposofie Rudolf Steiner, Hildegarde von Bingen a řada mastičkářů, kteří paramedicínské metody dále rozvinuli nebo vymysleli nesmysly zcela nové. Dodnes po nich poptávka stoupá po každém farmaceutickém skandálu, po každé kritické zprávě o antibiotikách nebo o očkování. Je zajímavé, že se přitom jedná zvláště o mladší, vzdělané, dobře situované lidi, kteří se snaží o vlastní zdraví pečovat, především však o ženy, kterým moderní medicína připadá studená a neosobní. Roli asi hraje úroveň vzdělání a rostoucí sebevědomí jednotlivce v naší společnosti, ze kterého vyplývají úvahy: „Víme, že k tomu, abychom kontrolovali přírodu, máme velmi daleko. Ještě nekonečně mnoho se máme co učit. Proč by tedy vedle školní medicíny nemohly existovat jiné metody léčeni? Pomocí prostředků, které nebyly vyrobeny uměle, nýbrž z přírodních látek?“ Vyrobeny z přírodních látek jsou i mnohé konvenční léky, ale to se většinou ignoruje. Místo toho se člověk rád oddává iluzi, že „přírodní léky“ nabízejí alternativu bez vedlejších účinků, ačkoliv v tomto ohledu není mezi přírodními látkami a syntetickými produkty žádný podstatný rozdíl.

Pokračování v dalším čísle Zpravodaje.

VZPOMÍNÁME NA PAULA KURTZE A. SARMA, PŘELOŽIL A ČÁSTEČNĚ UPRAVIL J. HEŘT

Dne 20. října 2012 zemřel americký filosof Paul Kurtz ve věku 86 let. jako emeritní profesor filosofie na Státní univerzitě New York v Buffalu. Nechal za sebou rozsáhlé dílo. Založil několik významných společností s celosvětovým dosahem a byl autorem nebo spoluautorem více než 800 článků a 50 knih. Světové skeptické hnutí a také Nový humanismus v něm ztratily svého otce. Společně s Ray Hymanem, James Randim, Martinem Gardnerem a James Alcockem založil v r. 1976 skeptickou společnost Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal (CSICOP

– Výbor pro zkoumání paranormálních názorů/jevů) a stal se v ní ihned vedoucí osobností. Společnost byla v r. 2006 přejmenována na Committee for Skeptical Inquiry (CSI – Výbor pro skeptické zkoumání). Spolu se založením společnosti vznikla také její vlajková loď – časopis Skeptical Inquirer, později i výzkumné centrum Center for Inquiry v Buffalu. Kurtz vložil do začátku hnutí své jedinečné schopnosti. Měl jasný smysl pro optimální zaměření skeptického hnutí a mimořádný organizační talent. Bylo to hlavně jeho zásluhou, že se podařilo záhy vybudovat celosvětové

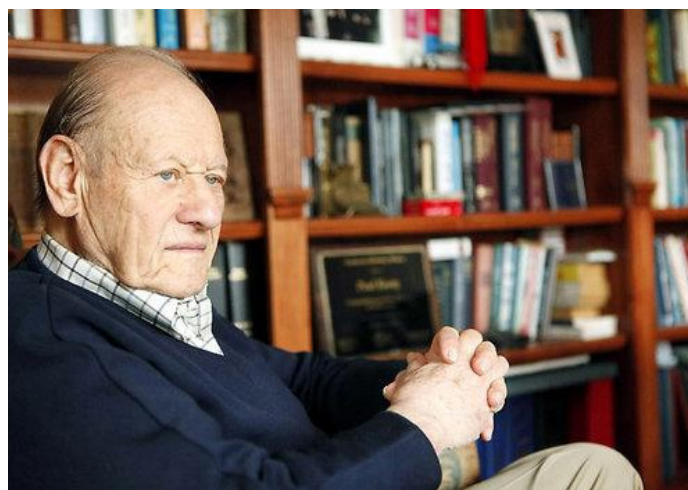
skeptické hnutí. Díky jeho neúnavné aktivitě v 80. letech 20. století mohlo postupně vzniknout tolik národních skeptických organizací na všech kontinentech. Bez něho by neexistovala ani německá GWUP, český SISYFOS a ani ostatní evropské skeptické společnosti a také silné skeptické organizace v Číně, Indii, Japonsku a třeba i v Nigérii. Neustále povzbuzoval skeptiky na celém světě, nabádal je, aby se organizovali a neváhali vystupovat proti pseudovědám i přes silný odpor jejich protivníků. Kromě svého velkého organizačního talentu měl Kurtz také mimořádnou schopnost zasadit činnost skeptiků do historického rámce. Východiskem pro kritický pohled na svět byly pro něj skepticismus antických myslitelů i názory osvíceneckých filosofů. Rozvíjení a obohacování jejich myšlenek vedlo Kurtze k vybudování precizního konceptu kritického racionalismu, „nového skepticismu“, jak zní také titul jeho základní programové knihy.

Věda a její obhajoba stála vždy ve středu jeho zájmu a snah. Uvědomoval si však, že v rychle se měnícím světě nesmí moderní skepticismus zaostávat za jeho novými potřebami a že nesmí váhat zasahovat i do dalších oblastí mimo relativně úzkou oblast paranormálních fenoménů. Šíře jeho zájmů však přesáhla i úlohy skeptického hnutí. Jeho kritické racionální myšlení a sociální citění ho přivedlo i do humanistických kruhů. I tam se uplatnil a převzal vedoucí úlohu. Podílel se na vybudování sekulárního, nebo také „nového humanismu“, který dokazoval, že i z ateistických pozic lze na vědeckých základech dospět k vysvětlení a respektování morálky ve společnosti. Založil Council for Secular Humanism, byl vedoucím redaktorem časopisů The Humanist a později Free Inquiry, byl předsedou řady humanistických amerických i mezinárodních organizací. Aby mohl snáze šířit své skeptické a humanistické myšlenky, založil také vlastní nakladatelský dům Prometheus-Books, který dnes nabízí širokou paletu vědeckých, skeptických i humanistických publikací.

Odchodem Paula Kurtze končí také jeden historický úsek ve vývoji kritického myšlení. Jeho smrt je současně výzvou k pokračování a rozvíjení jeho odkazu. Na celém světě je ještě mnoho neřešených a nevyřešených vědeckých a společenských problémů i konfliktů. V některých oblastech se situace na tomto

poli zřetelně vyostřuje. V Německu, Rakousku, Švýcarsku a v USA dokonce univerzity a jiné vědecké instituce z hospodářských a politických důvodů téměř kapitulují před esoterickou ideologií, jak je tomu např. v oblasti medicíny, kde se prosazuje stále více tzv. „alternativní“, „komplementární“ nebo „integrativní“ medicína. Z čistého oportunismu dochází k tomu, že pacienti často utrpí finanční nebo zdravotní škody a někdy dokonce je ohrožen i jejich život. Veřejnost čeká a spoléhá na pomoc skeptiků a jejich organizací při řešení těchto velkých společenských problémů. My všichni jsme dnes vyzýváni, abychom dál nesli pochodně osvícenství a pokračovali v díle, které v zájmu humanity a ochrany spotřebitelů započal Paul Kurtz.

To vše se týká i českých skeptiků, pro které byl Paul Kurtz a jeho myšlenky silnou inspirací a vodítkem pro jejich činnost. S názory a programem Paula Kurtze v širším rozsahu se může každý seznámit ve dvou článcích na stránkách našeho Zpravodaje SISYFOS pod názvem: „Nový skepticismus – světové hnutí“, část 1 a 2, v číslech 3/1988 a 1/1999. Škoda, že čeští skeptici neměli možnost seznámit se přímo s osobností Paula Kurtze na pražském světovém kongresu skeptiků v roce 2001. Ti z nás, kdo na zahraničních skeptických konferencích poznali jeho charisma, laskavou a tolerantní povahu, jeho široký rozhled a slyšeli jeho střídavě, ale vždy přesná a závažná vyjádření k různým diskutovaným otázkám, ti na něj nikdy nezapomenou.

PŘIPRAVUJEME X. SKEPTIKON

Každoroční mimopražské setkání skeptiků se letos uskuteční v Hustopečích u Brna ve dnech 14.-16. června. Je to příležitost pro vzájemné poznání, účastnit se může kterýkoli náš člen nebo příznivec. Sobotní odpoledne je vyhrazeno k veřejným přednáškám, ostatní čas věnujeme poznávání okolí a bývá zajištěn kulturní program. Bližší informace naleznete včas na našem webu (www.sisyfos.cz).

Český klub skeptiků
SISYFOS
Vás zve na předávání

BLUDNÝCH BALVANŮ

za matení veřejnosti

2012

na půdě Matematicko-fyzikální fakulty UK Ke Karlovu 5, Praha 2

předává Jiří Grygar s družinou

22.03.2013 od 17:00 v posluchárně F1

V tradičním semináři "Umíme to lépe" vystoupí členové a příznivci Sisyfa

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně v budově Akademie věd ČR v Praze 1, Národní 3, v sále 206 od 17:00 hodin. Po přednáškách následuje diskuse.

Středa 20. 3. 2013

Ludmila Hamplová (*publicistka*)
Iracionální představy o homosexualitě

Středa 17. 4. 2013

prof. RNDr. Zdeněk Opatrný, CSc.
(*Přírodovědecká fakulta UK Praha*)
Kmenové buňky a nesmrtnost rostlin

Středa 15. 5. 2013

Ing. Silvie Ucová (*Agentura ochrany přírody a krajiny ČR*)
Etické dopady tradiční čínské medicíny na vzácné živočichy

Vstup je volný do vyčerpání kapacity sálu.

Další termíny přednášek v roce 2013:

18.9., 16.10., 20.11., 18.12.

(v červenci – srpnu se přednášky nekonají)

- ⌘ Zpravodaj Sisyfos - neperiodický bulletin občanského sdružení SISYFOS - Českého klubu skeptiků, člena evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208
- ⌘ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků:
PhDr. Zdeněk Jonák, U dejvického rybníčku 25,
160 00 Praha 6
- ⌘ číslo účtu: 4444444444 (10 čtyřek) kód banky 2010
- ⌘ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>
- ⌘ Zpravodaj Sisyfos, číslo 1/2013 - vyšlo v březnu 2013. Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Jiří Heřt, Zdeněk Jonák.
- ⌘ Grafická úprava: Filip Příbyl
- ⌘ Tisk: Sružení MAC, U Plynárny 85, Praha 10, www.mac.cz
- ⌘ Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS pošlete na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24. Lze též zasílat na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz